

ASBEST : DE TOEKOMST VOORBEREIDEN

De recente controverse ivm asbest in scholen doet er ons raadzaam aan herinneren dat problemen veroorzaakt door asbest nog steeds blijven bestaan, en dit ondanks het 10 jaar oude verbod in België. Abeva heeft gedurende 6 jaar strijd geleverd om een uitkeringsfonds voor de asbestslachtoffers te bekomen, en heeft deze gewonnen, zelfs al is in het huidig systeem niet alles bevredigend. Opgericht in april van dit jaar, is het AFA (Asbest Fonds Amiante) volledig operationeel, en de eerste uitkeringen zullen worden uitbetaald.

Maar wij hebben steeds gezegd, dat het hier helaas ging om de onomkeerbare schade uit het verleden, te vergoeden en die trouwens in de toekomst nog andere slachtoffers met zich mee gaat brengen aangezien de termijn van het verschijnen van de ziekte zeer lang is ten opzichte van de oorspronkelijke besmetting.

De nieuwe gevechten die Abeva gaat leveren, buiten uiteraard het verbeteren van het huidige AFA systeem, zullen zich toespitsen op het vermijden in de toekomst, van alle mogelijke besmettingen die nieuwe slachtoffers kunnen creëren. En ze zijn niet uitgesloten, want zelfs al is asbest vandaag verboden, de aanwezige hoeveelheden in onze omgeving blijven aanzienlijk en zijn vaak niet geïnventariseerd.

In dit opzicht, en zonder te panikeren, dringt waakzaamheid zich op in tal van domeinen, de bedrijven, de scholen, de privé en de openbare gebouwen.

Abeva wil bijgevolg, de bescherming van onze jongeren, de leerlingen alsook deze van de werknemers die vandaag nog steeds in door oude asbest besmette omgevingen werkzaam zijn: verwarmingsinstallateurs, loodgieters, elektriciens en andere beroepen in de onderhoud en bouwsector, vaak zelfstandigen niet vergoed door het Fonds voor beroepsziekten, in haar prioriteiten opnemen.

Voor deze nieuwe projecten, heeft Abeva, een vereniging bestaande enkel en alleen uit vrijwilligers, meer dan ooit uw steun nodig. De oprichting van het AFA heeft aangetoond dat een vereniging zoals de onze overwinningen kan behalen, want haar doel is oprecht en verwerft sympathie en toetreding. Concrete steun, niet enkel financieel, maar vooral menselijk zijn hoogst noodzakelijk. Wij rekenen op u.

ABEVA NODIGT U UIT OP EEN OPENBARE BIJeenKOMST

ZATERDAG 20 OKTOBER

om 11 u,

MUNTPLEIN (metro de Brouckère)

1000 BRUSSEL

EEN VERGOEDINGSFONDS : JA - IMMUNITEIT : NEEN !

ABEVA heeft zich verheugd over de recente oprichting van AFA, het Asbest Fonds Amiante in België. Zulks vergoedingsfonds voor asbestslachtoffers was een prioritaire eis van ABEVA sinds haar oprichting in 2000. In ons vorige nummer hebben wij ons advies hierover gegeven.

We hadden trouwens niet enkel redenen om tevreden te zijn ; we hadden ook een aantal kritiek geuit. We wensen terug komen op één ervan, waarbij we ons nog niet neergelegd hebben : het gaat over de immuniteit aangeboden aan de bedrijven die bijdragen betalen aan het AFA om het te financieren. Wat is het principe hiervan ? Waar komt het vandaan ? Waarom kunnen wij met deze immuniteit niet instemmen?

Waarover gaat het ?

Hier dient een kleine herinnering gemaakt te worden. Wanneer de arbeiders en de vakbonden in de eerste helft van de 20ste eeuw de arbeidsongevallen en de beroepsziektes in de bedrijven hebben willen bestrijden, zijn de onderhandelingen met de werkgevers uitgelopen op een systeem waarvan de principes en mechanismen nog tot heden bestaan. Onder die principes : de immuniteit van de werkgevers. Dit betekent dat een arbeider die het slachtoffer wordt van een arbeidsongeval of van een beroepsziekte en die door de sociale zekerheid vergoed wordt, geen recht meer heeft - behalve in uitzonderlijke gevallen - om zich voor de rechtbanken tegen de werkgever te keren in de hoop bijkomende vergoedingen te ontvangen.

Dit principe is ontstaan uit volgend vergelijk : de precieze verantwoordelijkheid van de werkgever in de oorzaak van een arbeidsongeval of van een beroepsziekte is niet altijd gemakkelijk te bepalen, al lijkt dit voor ons soms wel evident. Is het ongeval niet te wijten aan een collega ? Droeg de arbeider zijn helm ? Heeft hij de bepalingen van het bedrijfsreglement scrupuleus nageleefd ? Kende de werkgever werkelijk of niet de schadelijkheid van dit of dat product, enz ? Kortom, uitvluchten of middelen genoeg voor de werkgever om zijn verantwoordelijkheid in een ongeval of een ziekte in twijfel te trekken, zeker in een juridisch systeem waarbij een link tussen de oorzaak en de gevolgen ervan op een duidelijke en wetenschappelijke manier moet bewezen worden. Daarom namen dergelijke conflicten die een oplossing zochten vóór de rechtbanken niet alleen veel tijd in beslag (door expertise, contra-expertise, traagheid van de justitie, enz), maar tevens kon het resultaat nooit gewaarborgd worden ; de bedragen van schadeloosstelling konden zonder coherentie schommelen, naargelang de situaties of de jurisdicties. En ondertussen konden de werkgevers een sfeer van conflicten en verbittering vreten in hun bedrijven.

Het historisch compromis

Na deze vaststellingen hebben de vakbonden en de werkgevers dan het compromis gesloten dat nu steeds in het vergoedingstelsel van de beroepsziektes in voege is:

- Men vermijdt voor de rechtbanken te verschijnen ten voordeel van een administratieve procedure (met echter wel de mogelijkheid om een beroep aan te tekenen vóór de arbeidsrechtbank in geval van meningsverschillen over de beslissingen)
- De loontrekkende werknemers die slachtoffer worden van een beroepsziekte worden aldus erkend op basis van een lijst van ziektes en van beroepssectoren waarvan men vermoedt dat zij deze ziektes kunnen veroorzaken. In deze gevallen en met de medische rapporten, is de causale verdenking zo goed als automatisch of in ieder geval, grotendeels vergemakkelijkt. Indien de werknemer zich niet kan steunen op deze lijsten of sectoren, kan hij nog altijd aanspraak maken op een vergoeding indien hij meer bewijsmateriaal zelf levert.
- Eens de ziekte erkend wordt, wordt snel tot vergoeding overgegaan.
- De vergoeding wordt vastgesteld op basis van objectieve criteria die te maken hebben met het verlies van de economische capaciteiten van de werknemer. Er wordt geen morele schadevergoeding voorzien. In geval van overlijden van het slachtoffer worden de rechthebbenden (echtgenoot, kinderen) ook vergoed.
- Het stelsel wordt gefinancierd door de bijdragen van de bedrijven en door de Staat (zelfs indien het nu van het globaal beheer van de sociale zekerheid afhangt)
- Doordat de werkgevers het systeem financieren en de slachtoffers een snellere en meer betrouwbare vergoeding mogen verwachten (zelfs indien ze lager ligt dan wat men had kunnen verwachten van een winnende rechtsgeding) wordt in ruil daarvoor de immuniteit aangeboden aan de werkgevers. Indien een door het FBZ vergoede slachtoffer van oordeel is dat zijn werkgever een fout heeft begaan of nalatig is geweest mag het echter niet meer een vordering in burgerlijke aansprakelijkheid instellen om een bijkomende vergoeding te krijgen. Behalve in wel bepaalde gevallen, die overigens heel moeilijk te bewijzen zijn : wanneer de werkgever een opzettelijke fout heeft gepleegd (hij heeft de arbeider opzettelijk willen doden, kwetsen of ziek maken), wat bijna onmogelijk te bewijzen valt; of wanneer hij de arbeider in een gevaarlijke situatie behouden heeft na ontvangst van een schriftelijke waarschuwing van de werkinspectie, wat bijna nooit gebeurt (nb. een strafrechtelijke veroordeling van de werkgever is altijd mogelijk, maar is zeldzaam. Er zouden in ieder geval geen bijkomende vergoedingen toegekend worden.)

Het is uiteindelijk deze opvatting die toegepast werd in de principes en de functionering van het nieuw Vergoedingsfonds van asbestslachtoffers (AFA) dat onlangs in België werd opgericht.

Waarom levert ABEVA kritiek op deze uitbreiding ?

Waarom nemen we daar aanstoot aan ? ABEVA wil de plaats van de sociale partners niet innemen en neemt de vergelijken die ze getroffen hebben in acht. Zelfs indien we soms twijfels hebben over de immuniteit aangeboden aan werkgevers wanneer het om beroepsslachtoffers gaat (loontrekkende werknemers), wil en kan ABEVA, die enkel voor asbestslachtoffers zorgt, geen strijd beginnen om de immuniteit op alle gebieden van de beroepsziekten af te schaffen.

Een deel van de huidige en van de toekomstige asbestslachtoffers zijn of zullen « collaterale » of « milieu »-slachtoffers worden. En we kunnen niet aannemen dat de nieuwe wet het principe van immuniteit toepasbaar aan de loontrekkende beroepsslachtoffers aan deze slachtoffers heeft verruimd. Waarom?

De « collaterale » of « milieu »-slachtoffers hebben de ziekte niet in een strikt professionele kader opgelopen. Ze hebben geen contractuele of werkrelaties met het bedrijf die aan de basis ligt van de schade. Ze zijn geen loontrekkende werknemers aangesloten bij een vakbond die met de bedrijven vergelijken kunnen treffen. Het gaat meestal over personen die besmet werden omdat ze in de nabijheid van bedrijven die asbest gebruikten woonden. Laat ons stellen dat ik iedere ochtend, om naar mijn werk of om naar school te gaan, langs een met asbest besmette zone moet doorgaan veroorzaakt door een bedrijf in de buurt. Ik heb niets te maken met dat bedrijf. Ik ben er helemaal niet aan verbonden door overeenkomsten die eventueel ondertekend werden door de vakbonden en het bedrijf. Mocht ik ernstig ziek worden omwille van dat bedrijf, zou ik tegen haar een vordering in burgerlijk recht kunnen beginnen. Maar het zal een lange en moeilijke strijd worden.

Het nieuwe Asbestfonds zal mij kunnen helpen ... Dit is een vooruitgang in vergelijking met de vroegere toestand maar enkel indien ik de verantwoordelijke voor de schade, vb het bedrijf waarvan ik buurtbewoner ben, niet vervolg in justitie.

Men past dus aan conflictrelaties tussen personen, in zekere zin "burgerlijke" slachtoffers, een systeem toe dat oorspronkelijk bestemd was voor relaties tussen werknemers en hun werkgevers. Vanzelfsprekend is de context niet dezelfde.

Laat ons doen opmerken, bij wijze van vergelijking, dat in de onlangs aangenomen nieuwe wet over de schadevergoedingen van slachtoffers van medische fouten (wet die de principes van "verantwoordelijkheid zonder fout" en van de immuniteit van de dokter of het ziekenhuis weerhoudt) de toegekende bedragen veel meer hoger kunnen liggen dan deze die aan asbestslachtoffers worden toegekend door het Asbestfonds.

De moeilijkheden van een rechtsgeding

ABEVA is zich ervan bewust dat het voor « collaterale » asbestslachtoffers heel moeilijk is een vordering in burgerlijke aansprakelijkheid te starten om schadevergoeding te bekomen en deze zaak te winnen. De ziektes worden dikwijls jaren na de besmetting zichtbaar, het oorzakelijk verband is soms moeilijk te bewijzen, het bedrijf of de schadebron bestaan niet meer, de verjaringstermijn dreigt een einde te maken aan de procedure, het rechtsgeding duurt lang en het slachtoffer kan vóór het einde ervan sterven (de rechthebbenden mogen echter de procedure voortzetten). Nu het Asbestfonds bestaat zal ABEVA de slachtoffers zeker niet systematisch aanmoedigen om dergelijke procedure te starten. Maar we zijn van mening dat de slachtoffers deze mogelijkheid moeten kunnen behouden, zelfs indien ze al door het AFA vergoed worden. Enerzijds, omdat het hun recht is om de verantwoordelijkheden duidelijk aangetoond te zien bepalen. Anderzijds, omdat ze hun kansen goed genoeg kunnen inschatten om voor de rechter hogere vergoedingen te kunnen bekomen dan diegene die door het Fonds zijn toegekend.

Een andere oplossing

Abeva had dus een andere oplossing voorgesteld : de asbestslachtoffers, zelfs indien vergoed door het AFA, toch toegelaten om een vordering in te stellen. Indien ze winnen en de vergoedingen die ze ontvangen hoger liggen dan deze die ze van het AFA krijgen, betalen ze het AFA terug en behouden zij het overschot.

Deze formule biedt volgende voordelen:

- de slachtoffers behouden hun rechten
- in het weerhouden stelsel betalen alle bedrijven dezelfde bijdrage, of zij nu het milieu veel of weinig besmet hebben.

In ons voorstel kunnen de meest verantwoordelijke bedrijven beter als doelgroep bepaald worden; zij zouden bijkomende vergoedingen betalen. Het Asbestfonds zou deze vergoedingen terug krijgen wat een vermindering van de algemene bijdrage zou toelaten.

In dit stelsel zou het AFA dus ook eventuele "invorderbare voorschotten" kunnen toekennen. De Staat verliest er niets aan, integendeel, en de niet-verantwoordelijke bedrijven zijn beter behandeld.

Wie wordt door de immuniteit beschermd ?

De door Abeva voorgestelde formule was eenvoudig. We begrijpen niet goed waarom de regering ze afgekeurd heeft. Behalve om de belangen te beschermen van grote bekende ondernemingen die nog bestaan en die in het verleden, een rol gespeeld hebben in de besmetting door asbest. Dit is natuurlijk de beschrijving van Eternit, die tijdens de hele onderhandelingsperiode voorafgaand aan de oprichting van het AFA., voortdurend contact hield met de regering

En wat een merkwaardig "toeval", vlak na de oprichting van AFA schaft Eternit het vergoedingsstelsel dat zij in de jaren 2000 had ingericht af om de bij haar klagende slachtoffers door te verwijzen naar AFA! We kunnen zeker aannemen dat Eternit zich heel goed kan redden met dat nieuw stelsel.

Naast andere strijden zal Abeva de afschaffing van de immuniteit blijven vragen en haar oplossing blijven voorstellen.

Infonamiddag ABEVA Kapelle-op-den-Bos

Op zaterdag 16 juni organiseerde ABEVA voor het eerst een info-dag in Kapelle-op-den-Bos. Het doel van deze info-sessie was vooral de mensen wegwijs maken in de nieuwe wetgeving rond het asbestfonds AFA. Hierover hebben we ook reeds uitvoerig bericht in de vorige ABEVA news. Tevens werd de algemene asbestproblematiek in België nogmaals beschreven. Er waren ook twee aangrijpende getuigenissen door asbestslachtoffers: Michel Verniers en Willy Vanderstappen vertelden hoe zij met asbest in aanraking zijn gekomen en hoe het uiteindelijk hun leven heeft verwoest. Ondanks zijn enorme strijd lust en levenskracht, heeft Willy drie maanden later de strijd tegen de meedogenloze longvlieskanker verloren... Het illustreert alweer dat we tegenover asbestkanker nog steeds machteloos staan. Vandaar dat ABEVA zich in de toekomst nog meer wil richten op preventie en bescherming

(bijv. in scholen) om te vermijden dat vandaag en morgen nog mensen onnodig worden blootgesteld aan asbest. Alsaanzet hiervoor werden de meest recente brochures en contactpunten nogmaals opgesteld. Tenslotte was er ruimte voor het stellen van vragen. Met een honderdtal bezoekers spreken we van een geslaagd initiatief, dat voor herhaling vatbaar is op andere plaatsen. De presentatie kan u van de website downloaden.

•Fonds van beroepsziekten: <http://www.fbz.fgov.be/>
-Asbestfonds AFA

•Brochures:

- « Asbest, veelzijdig maar levensgevaarlijk »
(www.health.fgov.be > Milieu > Chem. Stoffen > Asbest
of bestel via tel. 02/524.95 26)
- « Asbestinventaris en beheersprogramma »
(www.health.fgov.be > milieu > Chem. Stoffen > asbest
of bestel via tel. 02/233 42 11)
- « Een betere bescherming tegen asbest »
(www.meta.fgov.be > Van A tot Z > Asbest > Publicaties)
- « Asbest in en om het huis »
(<http://lucht.milieuinfo.be> e-mail: lucht@milieuinfo.be)

- « Asbest en asbestafval »
(www.ovam.be: >rubriek 'afval' > 'afvalstromen' > 'bouw- en sloopafval'
>asbestfractie)

- Vragen over afval en stortplaatsen

In Vlaanderen

Openbare Vlaamse
Afstofstoffenmaatschappij (OVAM)
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
tel.: 015/28 42 84
fax: 015/20 32 75
e-mail: info@ovam.be
website: <http://www.ovam.be>

Contacteer OVAM:

•Erkende asbestverwijderingsbedrijven
www.meta.fgov.be > Modules erkenningen > Asbest: erkende bedrijven
=> lijst met erkende asbestverwijderingsbedrijven (tel. 02/233 45 93)

ABEVA, praktische informatie

Om ons te schrijven:

VZW Abeva
Belgische Stichting tegen
Kanker
Leuvensesteenweg, 479
1030 Brussel

Om ons te telefoneren:

In het Nederlands:

0479/37 91 36

En français:

0478/38 60 20

Om ons te bellen:

02/736 99 99

(permanentie dinsdag-
voormiddag)

Om ons te faxen:

02/734 92 50

Bankrekeningnummer:

000-1206992-21

Onze website:

<http://www.abeva.be>

Ons E-mail adres:

abeva@cancer.be

ABEVA

Version française disponible sur
simple demande.